

L - 371

ISTORI
E
GQIMPERISE

IIREJ

N. M. F.

Ќmimi 60 qin. 3 gr.

SOFJE

NDE ETYIPECKPOIET GQIIE „MBROΘESIA“

Gostilnica „Carigrad“, Ulica Vitosa.

1899

H. Mosi

ISTORI
E
GQIPERISE

IIREJ

N. H. F.

Çmimi 60 qin. 3 gr.

SOFJE

—
NDE GTYPECKPOHET GQIHE „MBROQPSIA“

Gostilnica „Carigrad“, Ulica Vitoša.

1899

Nr. inv. L-371

371/07

ISTORI

ε

ΕΤΙΠΕΡΙΣΕ

I

ΠΡΩΤΗ ΤΕΛΟΣ

Ετιπεταρετε jane bijt' ε Πελασγεuet, Πελασ-
gete ερθε 4000 vjet para K. nga Asija, zune
Grekerin' ε Ετιπεrine. Με pasdaj ερθε te huaj ne
Grekeri, δε nga Πελασgete με te cimet u hōqne
ne Ετιπεri; te paket u perzjēne me t' ardurite,
δε uqajtime με pasdaj Greker a Eline. Nga
Πελασgete ηe tufe uhoθε n' Itali δε duke per-
zjere me te tjere bene Latinete. Andaj Grekerite
δε Latinet icine fis me Πελασgete, δε puh' ε
tyre perjet' i ka nga puh' ε Πελασgeuet. Eθε besa,
qe kicine Grekerit' ε Latinet' icte ε Πελασ-
geuet. Andaj te tre kombete kicine afro ηe bese.
Latinete, duke perzjere me kombet' ε εgere
t' Evropese, bene Evropasit' ε sotme, qe jane : Ita-

liane, Franceze, Spanole, e Rumune dhe Portegize, etj. Slavete, qe ndahene me disa filirra, jane bijt' e Sqidevet te mocim. Edhe Germanete, Skandinavasite, Ingilizete etj. jane bijt' e Tenvtonevet te vjeterere.

S' dihte a qene qeres te tjere Pelasgete kur erde ne Gqiperi, a nuke. Si dote Straboni dhe pibe te vjeterite skrones, nga Salahora e poste icine te huaj; andej e tutje, icine Grekere; do me dene, se atje e kicine kufine qemoti, si dhe sot. Nuke vetem Gqiperi e sotme, po qe nga Salahora, dhe qe nga Selaniku, e per ne Trijeste icine pibe bijt' e Pelasgevet. Me te tejme Oraqit iste pemet' i Gqehet, dhe nga Trijesta e poste icine Qeltete dhe Dacerite etj. Pasdaj duke stuare te tjerete unguetiane kufit' e Gqiperise.

Pelasgete ndahesine ne sume filirra e ne sume qeverirra te vogela, si dhe Grekerite; po kicin ata zakone (liga), ate pak, ate puhe etj. Te huajte sume her' i pandehne filirerate kombe te vecante. Filite pibe kicine te benine qera me tjatrene, kicin dhe krusqirera, po s'ekonine pibene me paqe, kicin dhe sume here luftera ne mest te tyre.

Edhe sot Gqipetarete ndahene ne filirera, si Toske, Geqe, Camere, Labere, etj., etj.; po jane pibe qe komp, e kane qe puhe. Guha qip e sotme

este Πελασγίῃτα, q' est' e bij' e Sanskritese, q' este puh' e Hindit e vjetere, ðe mem' e pibe pùheravet t' Evropese. Po duke pare pibe puhet' e shkruara te moçimë, qe jane ndruare, nuke mundime te ðemi se Gqipetaret' e moçim flisnin puhene tene si este sot se pidaç.

Este per te habiture, duke qene Gqipetarete më te pare n' Evrope, e áterit' e pida' Evropaset, qyç nuke kane shkruare puhen' e tyre! Sindekur i muape Elinete shkronate nga te huajte, si i muape Latinete nga Grëkerite, e shkruane puhen' e tyre, muntnine ðe Gqipetarete, t' i mernine nga Grëkerit, a nga Latinete. Qyç pojtj qe komp mijera vjet pa shkrona ne mest te fqijevë me shkrona? Jane ðe çume nga te diturite qe kane ðene, se Gqipetaret' e vjetere kisine shkrona te puhes se tyre, e pasdaj kane humbure.

Çume te diture ðone: se Gqipetaret' i muape qemoti shkronate se pari nga Finikasite, pa nga Gqipetaret' e moçim i muap' Elinet' e vjetere.

Jane pëndure gure germaðas ne Gqiperi te mbeture nga kóh' e vjetere, te cilete jane shkruare me puhe çqip ðe me shkrona çqip.

Keto shkrona usembelëjne më çume shkronavet te Finikasit, se shkronavet' e vjetera t' Elinet. Andaj, ðone se Gqipetaret' e vjetere i

muape shkronate nga Finikasite, Grékerit' e moçim i muape nga Gqipetarete*).

Po shkronat' e vjetera te Gqipese vetem ner guret, qe ñame më siper i shoheme, nuke petke. Andaj ja stjeme qe s' jane perdorure çume.

Goheme qe çume komba te vjetera s' kane pasure shkrona, ñe s'kane as sot. Evropasite pibe shkruanin e kendonine Latinitene, pake vjet kane qe shkruhene puherat' e Evropese ñe te Gqehet me shkronat' e Kadmose, do-me ñene te Grékervet e te Latinevet.

Gqipetaret' e moçim besonine Hyjne, ñe ne malt te Tomorit iç faletore e ti, qe duhej „Bo ñone“, serbetoret' e faletores içine gra plaka, qe stinine ñe fatn' e qerezise. Gpasi q' i ñemi çqipe, içte pas besese zogu i Hyjit, ñe çeq' e trimerise. Andaj e kicine ne flamuret Gqipetaret' e vjetera, pa nga çqirja uquajtne Gqipetare.

Gqipetarete keté çmer e kane pasure qe qemoti, po te huajte çmerin' e baske s'ua dinine, andaj kane shkruare çmerat e filirravet, e t. vendet veçan si: Maqedoni, Maqedonas, Iliri, Ilirin, Epire, Epirote, Çesprotin, Molosin, stj., stj.

Straboni ñote se kater-mbe-ñjete filirra jane vetem n' Epire; po prape ñote se te pibe Epi-

*) Hahn. Albanesische studien.

rótete ðe Maqedonasite jane ñe fare, do-më-ðene q' icine te piðe Gqipetare n' até kohe.

Gegese Elinet' e moçim i ðocine pige (pígas), eðé kjo fjale doj-më-ðene búp' i forte. Fjala E-pire este nga fjala eqip: épere, sipere. Fjala Ilir' este prape eqip: do-më-ðene ilire, vent' i lir' e i pa penguarë; fjala Albani este nga fjala eqip Arbeni, Maqedonia este Maðe-ðeni, qe do-më-ðene, vent' i përe.

Nga piðe mbreteret e vjetere te Gqiperise, este më me emere Aleksandr' i Mað, i bir' i Filipit, q' ic mbret' i Maqedonise, i cili mori piðe Grekerine ðe mundi mbreterin' e Persise. Aleksandr' i mað icte mbret' i piðe faqes' se ðeut. Ky ñeri pa sok ne jete, este Gqipetar; se Maqedonia s' kiç tjatere komp, vëç prindevet t' ane n' até kohe. Po te kendojme Bimosðene do ta mareme vëç mire, ç' ic Filipi eðé Aleksandri. Aleksandri kiç mesoqes Aristotele, q' icte filo-sof me emere ðe kiç mesuare fort mire Greqic-ten' e vjetere, Iliaden' e Omirit e dij me goje; po nuk' icte Grek, icte Gqipetar e bir Gqipetar. Ata, q' e din' istorine per cipe, munt te genë-hene, po ata, q' i dine penet' e istorise, e kane mape vëç faqeza qe Aleksandri s' ic as Grek as Bulgar, po ic bupe Gqipetar.

II

FJALËT' E TË DITURËT

Gume te diture t' Evropese kane punuar' e kerkuare gurmet' e penet' e Gqipetarevet ñe te te-nparavet t' atyre.

Sot ka dale ne çest faqeza ñe es e vendosure puna, eñe fund' i kerkimevet.

Grekerite, qe duane te mapene pide miresite mi vethe, done se Gqipetarete kane ardhure pas Kristit, si ñe Gqehete.

Jane dy Albani: qe n' Asi e qe n' Itali, po s' e dine nga erde Gqipetarete ne kohet q' u perzjene kombete, ng' Asia, a nga Evropa.

Kejo dot' is m' e mire per ne, se dota kisim istorine çume te skurtere.

По ç' te duas, qe nuk' este fjat' e vertete!

Sot diturite nxuape Gqipetare te vjetere, eñe upefye faqeza, q' Elinete jane te mbledhure prej Epypte, prej Finiku etj. etj.; si e pefen eñe istori e tyre.

Grekerite ca më pare nuke vëtem Gqipetaret' e vjeterë, po pëde kombet' i zinine për Eline!

Se Aleksandrin' e Mađ e Pison' etj., q' i kanë ñe sot për Eline! Po ñe atë Skender-bene e zene si Eliu!

Oh! sa turp i mađ! Te levdohete qeriu me pet te botese!

Nuke vëtem te diturit' e Evropese, qe ñone: „Gqiperia ka qene pëdene vend' i trimavet. Omiri ne Gqiperi peti Aqilëhtine, Grekerija Aleksandrin' e Mađ, e Papa — Skender-bene“.

Po ñe ata Elinet' e vjeterë, te vene rë e te mesojne mire Omir' e Irođotne, Strabon' e Plutarhone e te tjere, dota mapene vëse, e dota shohene faqesza te drejtene.

Grekerite keto fjale si ñon' aqe nga padija, sa nga djalezija e nga ñelperija, qe duane me te peme e me ç' do fare strigerije, te gëqejne ata, qe s' dine.

Nëve s' kemi nevoje te depojme te huajte, q' i ñone keto për qelimst te paqena te tyre.

Gqipetari este m' i vjeterë nga pëde kombete, qe jane sot.

Kok' e Gqipetarit este m' e çquare, ñe përvesç kesaj m' e plotte nga trute ñe m' e çume nga mendja, se po mendja ne trut este.

Elinet' e Latinete jane perzjere çume here me te tjere, e jane ndryçuarë dhe atë astu pra edhe puh' e atyre.

По Çqipetari este fjesh' e i pa perzjere, si dhe guha çqip.

M' e mire, m' e vjetere, m' e fisçime dhe m' e pa perzjere este far' e Çqipetarite. Nga Çqipe-tarete kane dale gje dhe qerezit e mbeden t' Istori-se ne jete.

Filipi, Aleksandri, Aristoteli, Pipua, Tefta, Ptolemeqe, Selsqinqe, Konstantin' i Mad me çoke, Skender-beu me te tjerete, Qyprilite, Mehmet-Aliu, Ali-paga, Dora d' Istria etj. etj.

Ketu na ka prure sot diturija dhe te mesuarite e kane pefyere faqezat.

Te padirurit' a te zott' e nakarit e te qelimevet e te geshsteravet ne mos besojne, lete mundohene, te mesojne, pa dota mapene ves faqezat, se e verteta este ne eshet per t' urtete.

III

T O S K E R I J A

Çqiperija ndahet qemoti me tri cope: e para Toskerija, e dyta Maqedonija, e treta Gegerija. Toskerija quhet dhe Ipiro, Gegerija duhet dhe Iliri.

Ne Toskerit nga Thesalija donc erde Pelasgete. Per me 1529 para Kristit Toskerija quhet Pelasji. Ne luftet te Troese, Toskete kishte vature ndihmes per Grekerite me 1270 para K. Nga qide mbrerete, qe leftuane Troene, me trim e me bupe ishte Aqilehti, mbret i Thesalise. Ajo ishte vete Çqipetar. Pas luftes se Troese ukafe i bir' i Aqilehtit Piroja dhe mbrereroj ne Toskeri, pas ati i biri Molosoj (Malesori), pas ati ivelaj Pielit nga (fjala rjel), pas ati 15 mbrerete ekuane per me 430 vjet para K. Nga te 15 mbreret me qe shpesh erde Admiti me 470, qe mbajti Thesalike, kur e debuane nga Grekerija; me 430 mbrereroj Çaripi, qe duhet se pruri qereste diture nga

Grekerija per te mesuare ajy ðe komb' i tij.

Θουqidiði ðote, qe me 430 para K. ca filirera nga te Toskerise kisine ðimokrati, e te tjerate kisine mbreteri; nga mbretrete zê ngoje Opiðe ðe Andiohne, ðe ðote: Molosonte isine fara m' e fort' e m' e çume. Laberine Grekerit' e quanine Haoni, Çamerine Θesproti, mesn' e tyre Molosi etj. etj. Fjala Molosi ngran qe te jete Malesi.

Has Θapipit mbreteroj i biri Alqeti ne Malesi me 380 qe, pat ðe çume miqesi e lidje me Adinasite. Has keti mbreteruane te dy te bijte Ariva ðe Neoptolemi baçke, pasdaj Ariva deboj Neoptolemne ðe mbreteroj vetem. Ariva ishte fort i diture, eðe mbreteroj me maðeri, vû ðe lige ne vent te tij. Ariva kur vdiq nuke la djalen' e mað Alqetne ne front, se is i açpere, po la te dytine Eaqiðe.

I bir' i Neoptolemit Aleksandri me ndihmet te Filipit, te mbretit te Maqedonise, q' e kis kunat, e deboj te kuçrine Eaqiðe ðe ndeq vete ne front te Malesise.

Aleksandri mbreteroj me trimeri e me çume miresi. Duke pare Romasite qe po mirnine fuqi Aleksandri, e kupetoj qe ne kohe Roma dote behej armike e Çqiperise, ðe zû luftene me tê;

heren' e pare lufta ivatë çume mbare, po heren' e dyt' e vrane me te pa-bese.

Aleksandri me mos lene maçkuł, ndeq ne front Eaqiđi i bir' i Arivese. †aqiđi duke ndihure Olimbiadese eđe Aleksandrit t' Egose, uprië me armikn' e tyre Kasandrone, qe doj te behëj mbret ne Maqedoni. Me xegimt te Kasandrose ungrine Malesorete kundrejt Eaqiđit, e perzun' Eaqiđe đe dergoj Kasandrua qe nene-mbrët ne front t' atij. Pasdaj upenduanë Malesorete, e debuane nene-mbrene, e hipi se rië Eaqiđi.

Pas dy vjet leftoj Eaqiđi me Kasandrone đe uvra buperiët.

I bir' i Eaqiđit este Pipua i mađ, q' e la dy vjex i ati. Maqedonasite pas vdekjes' s' Aleksandrit hyne ne Malesit, Pipon' e muape miqt' e t' et đ' e çpetuane nga Maqedonasite eđ' e çpune n' Iliri (Gegeri) te mbreti, qe duhej Głafko. E çoq' e Głafkose Erona, q' ië nga der' e Eaqiđit, e piti Pipone si djalen' e saj. Ibir' i mađ i Arivese Alqet' i dyte, q' ië i debuare ne Siqeli, ukaye me ndihmet te Siqeliaset, erđi đe zu fron' e Toskerise, ndoqi Maqedonasite, đe me pahir e beri Kasandrone q' e qohu per mbret te Toskerise. Pas ca

kohe zu e mundonte penjene Alqet' i dyte, andaj penja ungrit d' e vrane me gide katre te bijte. Pas kesaj ngarje Toskerija mbeti pake kohe pa mbrëteri.

Pipua i mað ube dymbedjete vjecz, ðe erði e zu fron' e t' et me ndihmet te Gλαφkose; po pas pese vjete e ftoj Gλαφkua me dasmet te te-birt; pa vate ne Gegeri. Pipua tek i e me dasme, vendesit' e tij me xegimt te Maqedonaset prune nga Maqedonija Neoptolemne d' e vune mbret.

Pipua nga Gegerija uhoð ne Moret, q' i e mbret i kunati Bimitri, eðe baðke me Bimitrin' undoð ne çume luftera. Pasdaj vate n' Epypte te mbreti, qe ðuhëj Ptolemeo, atje umartua me te mbesen' e Ptolemeose, qe quhej Andigone. Duke mape ndihme pasdaj nga Ptolemeoja erði, e mori te çumat' e anevet te Toskerise. E per te mos pasur' armik e beri çok Neoptolemne Pipua, ðe mbrëteruane te dy baðke, pas vdekjes' se Neoptolemit qendroj vetem Pipua.

Pipua i e nga qerezit' e pale, andaj i done Pipua i mað: se vertet ka qene bup' i ndjer' e i levduare çume. Pipua mori n' ate kohe çume vende, e ube mbret i mað, ðe beri

luftera te çuma. Mori Korfuze, çume vende t' Italis' e te Sigelise, mundi mbretret' e Maqedonise, Antigone eðe Bimitrine, mori Thesaline, ðe ne çone te Maqedonise, letoj si bupe me Romasit, q' içine te fort' e me fuqi te maðe. Pasdaj i ra Morese ðe kis mape qytetn' e vjeterë, qe duhej Argo. Ne grua nd' Argo i ra Pipose tek çkonte n' udet me ne tjegule ne koke ðe vdiq me 172 para K. Ne kohet te Pipose Toskerija içte me emere ne pibe bote e me ndër te mað.

Has Pipose mbretëroj i biri Aleksandr' i dyte. Aleksandri qe kis trimerin' e t' et e mundi Andigone, mbren' e Maqedonise, ð' e beri qe hoqi dore nga desira, qe kis te mir Toskerine.

Has Aleksandrit mbretëroj e çoqeja Olimbia, se dy te bijt. Pipua ðe Ptolemeoja içine te vepele. Ne kete kohë Etoliqte, qe çene ne komp nga Grekerija, muape pake vent nga i Toskerise. Posa upit çjal' i mað, q' iç Pipua i trete, zû luftene me Etoliqte qe t' i debonte; po ra s' mundje n' uçterit ðe mbret' i ri vdiq.

Ne front nden i velaj Ptolemeoja, Ne keto kohera fron' i Toskeris' içte ne Narte; po

Nartes' ahërë i ðogëine Amvraqi. Genja nde ditet te Ptolemëose mori deçiren' e ðimokratise ð' e vrane mbërëne. Po prapë ube mbërëteri, ðe mbërëteroj e motr' e Ptolemëose Biðamija, qe qe grua trimë e më ment. Ptas ca kohe ungrine se riç, ð' e vrane mbërëterëzene më te pabëse. Ptas kesaj ube Toskerija disa mbërëteri te vogela e disa ðimokrati.

Nga piðe mbërëtrët' e Toskerise m' i mir' iç Aleksandri, q' iç i veļaj i Olimbiadese, e cila iç mem' e Aleksandrit te mað. Ky Aleksandri dëç te mir piðe përendimne, si i nipi, qe mori piðe lindjënë, po uvra më te pabëse n' Itali. Pa eçte Pipua i mað, qe ka leftuar' e ka mundure piðe botene.

IV

M A Q E Æ O N I J A

Maqedonija ndahet ne çume emera dhe Maqedonasite ne çume filirera. Mbrëteri e Maqedonise nis nga 1392 para K. Pej 15 filireraç, q' ishte pije Pelasge. Ne luftet te Troese mbret' i Maqedonise Pelasgoni i ndihu Priamit, q' ishte mbret' i Troese. Maqedonija kiste çume qytete; po më me emer' este Emadija (e madja) dhe Pela, qe kane qene kryeqytete qemoti. N' emerit t' Emadise este quajture Mat' i sotme, q' este ne Gqiperi.

Me 796 para K. Karanua erdi nga vent i huaj, mori Emadine, dhe beri qe mbrëteri te re, tre, q' erde nga fis' i tij, e bashkuane pije Maqedonine me qe mbrëteri. Me 492 usteri e Bariose, q' is mbret' i Persise, erdi ne Maqedoni, Maqedonija lidi miqesi me Persete, po me 479 upris me Perset' e lidi miqesi me Grekerite. Me 401 Maqedonija ishte çum' e

luftera te çuma. Mori Korfuze, çume vende t' Italis' e te Sigelise, mundi mbretret' e Maqedonise, Antigone eðe Bimitrine, mori Thesaline, ðe qe çone te Maqedonise, letoj si bupe me Romasit, q' içine te fort' e me fuqi te maðe. Pasdaj i ra Morese ðe kis mape qytetn' e vjeterë, qe duhej Argo. Ne grua nd' Argo i ra Pipose tek çkonte n' udet me qe tjegule ne koke ðe vdiq me 172 para K. Ne kohet te Pipose Toskerija içte me çmere ne pibe bote e me ndër te mað.

Has Pipose mbretëroj i biri Aleksandr' i dyte. Aleksandri qe kis trimerin' e t' et e mundi Andigone, mbren' e Maqedonise, ð' e beri qe hoqi dore nga desira, qe kis te mir Toskerine.

Has Aleksandrit mbretëroj e çoqeja Olimbia, se dy te bijt. Pipua ðe Ptolemëoja içine te vepele. Ne kete kohë Etoliqte, qe qene qe komp nga Grekerija, muape pake vent nga i Toskerise. Posa upit çjal' i mað, q' iç Pipua i trete, zû luftene me Etoliqte qe t' i debonte; po ra s' mundje n' uçterit ðe mbret' i ri vdiq.

Ne front nden i velaj Ptolemëoja, Ne keto kohera fron' i Toskeris' içte ne Narte; po

Nartes' ahërë i ðogëine Amvraqi. Genja nde ditet te Ptolemëose mori deçiren' e ðimokratise ð' e vrane mbërëne. Po prapë ube mbërëteri, ðe mbërëteroç e motr' e Ptolemëose Biðamija, qe qe grua trimë e më ment. Ptas ca kohe ungrine se riç, ð' e vrane mbërëterëçene më te pabëse. Ptas kesaj ube Toskerija disa mbërëteri te vogela e disa ðimokrati.

Nga piðe mbërëtrët' e Toskerise m' i mir' iç Aleksandri, q' iç i veļaj i Olimbiadëse, e cila iç mem' e Aleksandrit te mað. Ky Aleksandri dëç te mir piðe përendimne, si i nipi, qe mori piðe lindjëne, po uvra më te pabëse n' Itali. Pa eçte Pipua i mað, qe ka leftuar' e ka mundure piðe botene.

perzjere. Kur ube mbret Filip' i dyte me 360 para K. ustrua vendi. Pas Filipit e Aleksandrit te mađ ubene prape çume trazime ne Maqedonit. Me 278 qendroj ne mbrëterit femij' e Antigonit. Kjo mbrëteri kis vesh Maqedonise, Thesaline, qe cope te Toskerise, ðe qe cope te Grekerise.

Mbrëtrët' e Maqedonise jane keta: Karanua me 796, Cenua 766, Trimi 738, Peräiku 695, Argua 637, Filipi 609, Ajeropi 576, Alqeti 556, Aminti 538, Aleksandri 496, Peräiku i dyte 452, Arqelaoja 429, Oresti 405, Arqelaoja i dyte 402, Amint' i dyte 398, Pafsanja 397, Amint' i trete 388, Aleksandr' i dyte 370, Ptolemeoja 369, Peräiku i trete 366, Amint' i katerte 360, Filip' i dyte 359, Aleksandr' i Mađ 336, Filip' i trete 323, Aleksandr—Egua 317, Kasandri 311, Filip' i katerte, Andipatri, Aleksandri 298, Bimitri 295, Pipua i Toskerise 287, Lisimahu i Thraqit 286, Sefkua i Syrise 282, Ptoleme—Ceranua 281, Meleagri 279, Andipatri prape 278, Andigon—Gonati 278, Pipua prape 274, Andigoni se ris 273, Aleksandr' i bir' i Pipose 267, Bimitr' i dyte 242, Andigon—Bosi 232, Filip' i pesete 221, Perseu 178, Andriskua 152 per me 148 para K.

Nga piðe mbretet' e Maqedonise ið m' i mire Filipi, çume m' i mire i biri Aleksandr' i mað.

Mbret' i Maqedonise Filipi, q' ið bir Pelasgu e ate Gqinetari, kið kryeqytet Pelene, q' iðte ne qytet i mire qemoti afere Vodnese q' este sot. Filipi nuke qendroj me mbreterit qe pëti nga prindet' e tij, po kiðte nder ment punera te mbeða, e doj te behëj mbret' i piðe botese. Filipi iðte fort i mençim ðe çume trim.

Me 338 para K. i ra Grekerise ðe i mundi Grekerite ne Qerone me piðe trimerit te Fojionit, q' ið i par' i Grekeret, ðe me piðe perpjekjet' e Bimosðenit, q' i çtyntë Grekerite duke ðene: «ne i huaj po munt Grekerite! me ç' prëseme?»

Si umunt Grekerija, Fojionit i ðane helmene, Bimosðeni per te mos rene ne dore uhelmua vete.

Me 336 Filipn' e vrau ne nga te paret' e tij, qe ðuhej Pafsanit me te pabese.

Aleksandr' i mað, q' ið nezet vjesh, e kið mesones Aristotele, ndeq ne front te t' et.

Aleksandr' i mað, se pari çtroj vendete, q' i çine pëð soje, pasdaj Oivene, qe kið ngriture krye, e kið vrare nerezit' e Maqedonise, q' içine ruajtesit' e qytetit, piðe qytetn' e Oivese e dopi,

Erđi ne Babilone me 323 para K. Aleksandri, eđe me 2 te Qerçorit vdiq 33 vjeç.

Aleksandri me Gqipetarete ne pake kohe vu si ñame, ne dore pide boten' e qohure ne kohet te tij. Ne vers' aqe te re, ne koh' aqe te pake beri pune çume te mbeđa, andaj is i mađ me te vertete. I mađ is ajoy, bupa icine ñe Gqipetaret' e asaj kohe.

Aleksandri tek-do vate, liroj qerezine, ndertoj vendine, beri uđe, qytete etj. etj.

Aleksandri me Gqipetarete e çpetoj ahere Evropene nga ñont' e Persise, e cila doj ta robetonte.

Te pasmit' e Aleksandrit te Mađ :

Mbreteri e mađ' e Aleksandrit unda pas soje ; ñe ca vende ubene me vethe, e ca i ndane ne mest te tyre paresi e Aleksandrit : Ata qene Ptolemeu, Kasandri, Lisimahu ñe Selefkua. Te pide keta icine Gqipetare.

Mê te mbeđat' e ketyre mbreterive qene : Epypta n' Afrike ; Syrija, Persia, Kapadoqia, Bidinia, Ponda n' Asi ; ñe Maqedonija n' Evrope.

Egypten' e Arabin' e Palestine etj. i mori Ptolemeu, qe qe m' i mir' i pide te parevet. Sa mbreteruane pas Ptolemeut nga fis' i tija

Erđi ne Babilone me 323 para K. Aleksandri, eđe me 2 te Qerçorit vdiq 33 vjeç.

Aleksandri me Çqipetarete ne pake kohe vu si ñame, ne dore piđe boten' e ñohure ne kohet te tij. Ne vers' aqe te re, ne koh' aqe te pake beri pune çume te mbeđa, andaj iç i mađ me te vertete. I mađ iç aju, bupa içine ñe Çqipetaret' e asaj kohe.

Aleksandri tek-do vate, liroj ñerezine, ndertoj vendine, beri uđe, qytete etj. etj.

Aleksandri me Çqipetarete e çpetoj ahere Evropene nga ñonjt' e Persise, e cila doj ta robetonte.

Te pasmit' e Aleksandrit te Mađ:

Mbreteri e mađ' e Aleksandrit unda pas soje; ñe ca vende ubene me vethe, e ca i ndane ne mest te tyre paresi e Aleksandrit: Ata qene Ptolemeu, Kasandri, Lisimahu ñe Selefkua. Te piđe keta içine Çqipetare.

Mê te mbeđat' e ketyre mbreterive qene: Epypta n' Afrike; Syrija, Persia, Kapadoqia, Biđinia, Ponda n' Asi; ñe Maqedonija n' Evrope.

Egypten' e Arabin' e Palestine etj. i mori Ptolemeu, qe qe m' i mir' i piđe te parevet. Sa mbreteruane pas Ptolemeut nga fis' i tija

n' Epypte ðuhene Ptolemeη. N' Epypte unpaλε prape dritat' e qyteterise ne kohet te Ptolemeηet.

Syrin' e fqinet' e saj i mori Selefkua. Keta mbreter' uquajtne Selefqin. Selefqinte icine pidenē ne lufte me Ptolemeηte.

Kasandri mori Grakerin' eðe Maqedonine.

Lisimahu mori Vidinin' e Θrakene etj.

Mbreterin' e Persise e beri ηe Pers, q' icē nga te paret' e ðuhej Arsak. Keøtu ubene ðe te tjerate vende.

Mbreterin' e Ptolemeηet e muape Romasite me 30 para K. pojti 270 vjet.

Selefkua mori mē pasdaj eðe vendin' e Lisimahut, po pake vjet para K. ra ðe ky vent ne doret te Romaset.

Si vdiq Kasandri, te dy djemt' e tij uzune, Bimitri, q' icē permiqyr' i Adinese, uderð e mori fron' e Kasandrit.

Has pake kohē e nxuape Bimitrine e uvu i veļaj Antigoni.

V

G E G E R I J A

Gegerija, qe duhej qemoti dhe Iliri, ka pasure mbret te pare, si done pide istorite, qe trim te mire, i cili quhej Ilire, se nuk' i e i penguare. Ky ka vdekure me 1225 vjet para K.

I biri, Klini, mbrsteroj pas soje.

Ky ne luftet te Troese u vate ndihm' Elinevet me etate-det' e dy anija.

Has keti est' i biri, Dauni, q' e kane perzene.

Lburnet' e Goloante, q' icine kombe t' apatisure t' Evropese.

Dauni ka vature n' Itali e ka bere qytetn' e Daunise me 1183 para K.

Hasdaj jane bere luftera te pata e te mbedha ne mest te vendeset e te t' arduret.

Me se fundi este bere mbret Barauli, q' i e nga fis' i Daunite.

Ky ka qen' i mir' e trim, ka bere lufte

V

G E G E R I J A

Gegerija, qe duhej qemoti dhe Iliri, ka pasure mbret te pare, si done pide istorite, qe trim te mire, i cili quhej Ilire, se nuk' i e i pengulare. Ky ka vdekure me 1225 vjet para K.

I biri, Klini, mbrsteroj pas soje.

Ky ne luftet te Troese u vate ndihm' Elinevet me etate-det' e dy anija.

Has keti est' i biri, Dauni, q' e kane perzene.

Lburnet' e Goloante, q' icine kombe t' apatisure t' Evropese.

Dauni ka vature n' Itali e ka bere qytetn' e Daunise me 1183 para K.

Hasdaj jane bere luftera te pata e te mbedane mest te vendeset e te t' arduret.

Me se fundi este bere mbret Barauli, q' i e nga fis' i Daunite.

Ky ka qen' i mir' e trim, ka bere lufte

çume, ka mare dhe vende nga te Toskeris' e te Maqedonise.

По Aleksandr' i madh e ka debuar andej me 359 para K.

Has Bardulit e ndau i biri, Klitua mbretërine ne mest me te kusërine, i cili quhej Gllafko.

Te dy keta leftuane me Aleksandrin' e madh, po pasdaj upagesuan' e i dane dhe çoke çume per luftat' e Asise.

Has vdekjes' s' Aleksandrit te madh leftuane me Elinete dhe i muntne se pisha.

Më pasdaj Gllafkua qasi Pison' e madh d' e piti si djalen' e vet.

Has Gllafkose ndeh ne front t' Ilirise i biri, Ilurati.

Ky pas vdekjes' se Klitose e bashkoj mbretërine se ri dhe beri kryeqytet Gkodrene, si e kishte dhe prindit' e tij.

Has keti ndeh i biri, Agroni, i cili deboj Elinete nga Dupesi dhe i mundi me çume trimeri me 232 para K.

Has keti mbretëroj e çojteja, Tefta, qe ka smere te madh n' istorit, se i biri Pinua ishte i vogele.

Tefta ishte mbretërese trime çume, leftoj dhe

ne dett eðe ne terete, ume here me Romasite ðe i mundi.

Has asaj mbreteroj Bimitri, qe lestoð ðe ajy me trimeri te ume me Romasite.

Has keti mbreteroj Gençua, i bir' i Illurati, qe lestoð ð' ajy me Romasite ume here. Ku este mbret i fundit?

Çqiperija e tere duhej ume here Iliri, ðe gide Çqipetarete Iliri.

Ilirija ið e maðe ume eðe Iliri te ume.

Fqin' e tyre iete komb' i Qeltet, i cili sot est' i hambure si ðe ume kome t' asaj kome.

Romasite ð' Eladene e quajtne Iliri.

Çqiperija ðe Çqipetari zirene ngoje n' istorit me kete emere, po te huajte ua ðane ket' emre, pa Çqipetaret' e quanine Memedjen' e tyre Çqiperi ðe vethene Çqipetar pidene.

ne dett eðe ne terete, ðume here me Romasite ðe i mundi.

Has asaj mbreteroj Bimitri, qe lestoð ðe ajy me trimeri te ðume me Romasite.

Has keti mbreteroj Gençua, i bir' i Illurati, qe lestoð ð' ajy me Romasite ðume here. Ku este mbret i fundit?

Çqiperija e tere duhej ðume here Iliri, ðe gide Çqipetarete Iliri.

Ilirija ið e maðe ðume eðe Iliriqte te ðume.

Fqin' e tyre iðte komb' i Qeltet, i cili sot est' i hambure si ðe ðume kome t' asaj kome.

Romasite ð' Eladene e quajtne Iliri.

Çqiperija ðe Çqipetari zirene ngoje n' istorit me kete emere, po te huajte ua ðane ket' emre, pa Çqipetaret' e quanine Memedjen' e tyre Çqiperi ðe vethene Çqipetar pidene.

çume, ka mare dhe vende nga te Toskeris' e te Maqedonise.

По Aleksandr' i madh e ka debuar andej me 359 para K.

Has Bardulit e ndau i biri, Klitua mbretërine ne mest me te kuçerine, i cili quhej Gllafko.

Te dy keta leftuane me Aleksandrin' e madh, po pasdaj upagesuan' e i dane dhe çoke çume per luftat' e Asise.

Has vdekjes' s' Aleksandrit te madh leftuane me Elinete dhe i muntne se pisha.

Më pasdaj Gllafkua qasi Hipon' e madh d' e piti si djalen' e vet.

Has Gllafkose ndeh ne front t' Ilirise i biri, Ilurati.

Ky pas vdekjes' se Klitose e bashkoj mbretërine se riç dhe beri kryeqytet Gkodrene, si e kishte dhe prindit' e tij.

Has keti ndeh i biri, Agroni, i cili deboj Elinete nga Dupesi dhe i mundi me çume trimeri me 232 para K.

Has keti mbretëroj e çoqesja, Tefta, qe ka smere te madh n' istorit, se i biri Pinua ishte i vogel.

Tefta ishte mbretërese trime çume, leftoj dhe

V

G E G E R I J A

Gegerija, qe duhej qemoti ðe Iliri, ka pa-
sure mbret te pare, si done pibe istorite, qe
trim te mire, i cili quhej Ilire, se nuk' i^o i
penguare. Ky ka vdekure me 1225 vjet para K.

I biri, Klini, mbrsteroj pas soje.

Ky ne luftet te Troese u vate ndihm' Eli-
nevst me state-ðet' e dy anija.

Has keti est' i biri, Dauni, q' e kane
perzene.

Lburnet' e Goloante, q' icine kombe t' apa-
tisur t' Evropese.

Dauni ka vature n' Itali e ka bere qy-
tetn' e Daunise me 1183 para K.

Hasdaj jane bere luftera te pata e te mbeða
ne mest te vendeset e te t' arduret.

Me se fundi este bere mbret Barðuli, q' i^o
nga fis' i Daunite.

Ky ka qen' i mir' e trim, ka bere lufte

n' Epypte ðuhene Ptolemeη. N' Epypte unpaλε prape dritat' e qyteterise ne kohet te Ptolemeηet.

Syrin' e fqinet' e saj i mori Selefkua. Keta mbreter' uquajtne Selefqin. Selefqinte icine piden e ne lufte me Ptolemeηte.

Kasandri mori Grakerin' eðe Maqedonine.

Lisimahu mori Vidinin' e ðrakene etj.

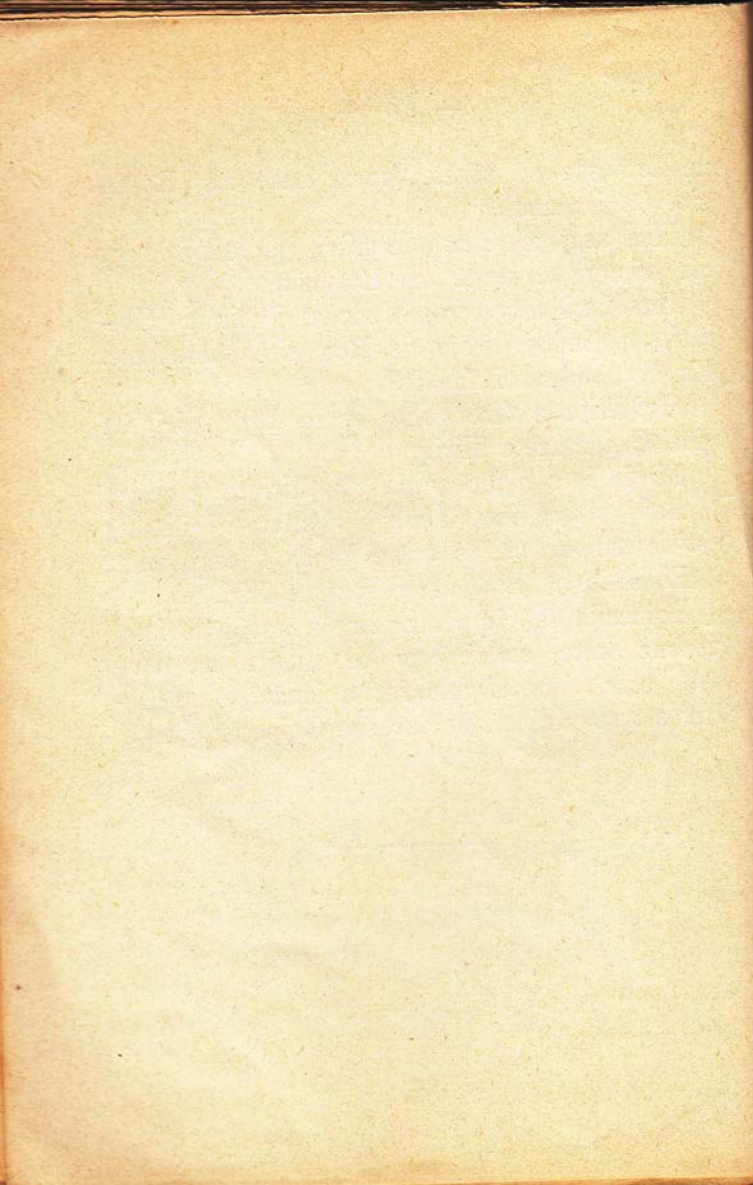
Mbreterin' e Persise e beri ηe Pers, q' ic nga te paret' e ðuhej Arsak. Keøtu ubene ðe te tjerate vende.

Mbreterin' e Ptolemeηet e muape Romasite me 30 para K. pojti 270 vjet.

Selefkua mori me pasdaj eðe vendin' e Lisimahut, po pake vjet para K. ra ðe ky vent ne doret te Romaset.

Si vdiq Kasandri, te dy djemt' e tij uzune, Bimitri, q' icte permiqyr' i Adinese, uderi e mori fron' e Kasandrit.

Has pake koh e nxuape Bimitrine e uvu i veļaj Antigoni.

VI

EQIPETARET' E TE HUAJTE

Romasite kisine fuqí te madë, pa vune ne dore gíde boten' e diture ne kohet te tyre.

Tëfta leftoj buperist me 228 para Kristite Romene, si dame.

Romasite kisine zene luftera me Maqedona-site me 212 para K. Perseu, qe mbretëroj nga 178 para K. leftoj me Romasite d'i mundi çume here. Po me 168 e mundi ne Pidne Pavlo-Emili, q' is krej i usterise se Romese.

Gençua, q' is mbret' i Ilirise, ðe Eqipetar e bupe, i ndihu Perseut me 168. Po pasdaj umunt d' ajoy nga pemet' i usterise se Romaset.

Andriskua, q' ube mbret ne Maqedoni me 152 uperpoq me Eqipetaret' e tij baçke te çpetonte memedene nga Romasite. Po umunt ne

Πιδνε prape ð' aÿ, se pemet' i usteris' se Romese is i mað sune.

Παυλο-Emili si zu Μαγεθονine dergoj ne Toskeri Aniqne me usteri, Aniqi mori me raðe qytetete, qe kisine ðimokrati: Fanotine, Πασarone, Τεkmione, Filaqne, Orione, etj. etj. Emili erði pasdaj vete ne Toskeri ðe mori 150 mije rober nga vendi, q' i kisine ndihure Περσεut. Beri plaçke piðe vendine; plaçkene kur e ndau ne mest t' usterise; i rane ç' do kaloresi 400 dinare, ðe ç' do kembesi 200. Dogi ðe 70 qytete, qe sot te suneve ugendene germaðate.

Qytete te vjetere ne Toskeri kane qene: Orikoja, Oqqismoja, Kasopi, Vereniku, Finiku, Veaqi, Fanotija, Eleusa, Bokna, Παλεστι, Olpi, Buçindrua, Πestrini, Almini, Asoja, Amvraqia, Qironia, Itoni etj. etj. Ne Toskeri Romasite heren' e pare lane qeveritar qe vendes, qe quhej Hapop; ky e priçi vendine, se qe i lik sune.

Me Romasite, vetem Gqipetarete leftuane me trimeri te maðe, pa kombet' e tjere s' leftuane dot.

Romasite nuk' e muape Gqiperine, e s' e vune dot fare ne xpeðe, po kis lirine e iste

me vethë, dhe qeverisej pas zakonevet te saj,
e me qeres te vendit.

Me 447 pas K. Atila, si prisi gjid' Evropene me qeres t' egere, e popi dhe Gqiperine. Pas ati Sarmatete, Hunete, Ostrogotdete, Gotdete etj. skuan' e qendruane ne Gqiperi si dhe gjetke. Me 487 Bulgarete bene sime plaçke ne Gqiperi, dhe uhoqn' e qendruane pertej Tunese. Me 523 prape Bulgaret hyne ne Gqiperi. Pasdaj Slavinete, Avarete, te luftavet te kryqit etj. etj. Po keta te gjide s' hyne vetem ne Gqiperi, por vane ne gjide bote.

Me 1100 pas K. Normandet' e Napoles' e dhe Venetjanete kishine mape vende e bere qeveri me vethë ne Gqiperi.

Duke dobetuare Byzandinete, Gqiperija po mir fuqi: Qene bere disa mbreteri te vendit te vogela; m' e ma dhe te gjidave iste e Krujese, qe mbreteronte Gon-Kastrioti. Nga mbreteret' e tjere te Gqiperise n' ate kohe is me m' smere Gpata, Zenebisa, Topja, Apaniti, Dacmani, Gon-Koka, Dukapini etj. etj. Gqiperija, qe kur ra ne doret te Romaset e tehu, iste e e i sime ngarjeve. Gqipetarete s' e kishine hapuare trimerin' e daturin' e memedaut;

po vinin' egersirat' e huaja pa te prere, se is koh' e perzjerjes' se kombevet.

Kur unda mbreteri e Romese, lum' i Drinit is kufi.

Gqiperija nga Drini e poste is e Byzandinjet, andej e lart iste e Romaset.

Tyrqite me 1435 hyne ne Gqiperi. Me 1444 Skender-Begu e zu prape fron' e t' et, te Gon-Kastriotit ne Kruje, de letoj me Muratn' e dyte e me Mehmetne sime kohe. Pas vdekjese soje me 1469 Gqiperija ubackua me Tyrqine.

Gqipetarete, si ne koherat te para, astu de ne koherat te Romaset e te Tyrqet, qendruane trima e bupa me paqe.

Ne koherat te vjetera vec mbreteret, q' isine ne Gqiperi, kane mbreteruare de sime Gqipetare ne vendet te huaj: si Ptoleme, qe mbreteruane n' Egypte etj. etj.

Ede ne kohet te Romaset kane dale sime neres me smere nga Gqipetarete, ede aju Konstandin' i mad, qe beri mbreterin' e Byzandinjet ede Konstandinopolene, iste Gqipetar.

Ne Tyrqi prape, sime te mbeden kane qene Gqipetare, si: Qyprilite, Bajraktar-Mustafa-pa-

sa, Mehmet-Aliu, qe beri nene-mbresterin' e Egiptese, Tika, q'is beu i Vlahise stj. stj.

Çqiperija qemoti qe e përe çume, si dame, po duke përhapure Grëkerit' e Çqëhte, unguetua Çqiperija. Sot Çqipetarete s' jane vetem ne Çqiperi, pymes' e Grëkerise este e ndëpure nga Çqipetare, n' Itali prape ka çume Çqipetare edhe pëtkë, qe jane përhapure nga t' ardhurit' e te huajst ne Çqiperi.

Garibaldi me Çqipetaret, qe jane n' Itali, beri Italine. Sulotete, Iâriotet' e Spëcjetete, qe ben' Eladene, jane Çqipetare dhe flasinë pëhene çqip dhe sot.

Ne mbreterit te Tyrqise s' u bene rop Çqipetarete, si s' qene bere kupe, po çkuane miqesist e velazerist. Edhe mbreterija i des fort, dhe i pat me nder Çqipetarete, po edhe Çqipetarete punuane me bese per mbreterine.

Çqipetarete sot jane pëde ne komp, ne fare ne fili, ne femije; kane ne pëhe, ne zakon, ne pak, ne zemere, ne çpirt e jane ne fis. Çqipetari este m' i vjetere, m' i fisçim, dhe me trim nga pëde kombet' e Evropese.

Tuha çqip este m' e par' e pëde pëhevet t' Evropese dhe m' e bukure, po est' e pa punuare.

Çqipetarete qe se pari icine komp me vethë, s' icin' ëdë s' jane, as kane per te qene kupe, as Grëkere, as Latine, as Çqsh, as pe tja-tere, po vëç Çqipetare. Fide botene fete i kane ndare, vëç Çqipetarete kane pasur' e kane sot, më tËpere së kur-do-here vëlazerine, miqesine, dasurine, qrezine ëdë maλ' e memëdëut te pïdë, ëdë tËkdo vëne Çqiperine s' e hapojne.

VËstem qe pe i duhëte sot Çqipetarit, qe te map' ude per pïdë te mirat' e te mbrodtat' te qyteterise e te diturise ëdë t' urtesise: te çkru-aret' e puhese Çqip.

VII

ΓΥΗΑ ΓΟΙΗ

Πελάσgete ðuhete se kan' arðure nga Hindi.
Ne Hind iε ðe komp i vjeterë, 1 cili fliste
guhene Sanskrite.

Ajy komp me giðe guhet te tij, ka hum-
bure laçtazi.

Te diturit' ε Evropese nga ç' ka lene ky
komp, mbloð' ε vune mb' uðe guhen' ε humbure!

Kejo guhe ngan çume me guhete Çqip.

Qe nga Hindi ε per ne funt t' Evropese, sa
kombe jane ðuhene Hindo-Γermane, te giðe keta
kombe zihene si ðe femije, ðe guhet' ε tyre
qe fare.

Keta kombe te tere kane áte Çqipetare ðe
giðe guhet' ε atyre, kane meme Çqipene.

Fjala Πελάsg munt te jete Πελάgas, se erðe
nga Πελάgu i ðetit, a munt te jete plak, a pleq,
po te huajte ε kane ndryçuare.

Θونه σε πῖδε κὸμβετε, qe leptonine ne Troe,
iϷine nga far' e Πελασγεvet.

Πο Elinet' e vjeterere iϷine, si dame, η' ujem
i perzjere ρεj cume kὸμβε.

Grekerit' e sotme s' jan' ata, q' iϷine qe-
moti, po eϷte ηe tjatr' ujem i perzjere se riϷ.

EϷe Latinete aϷtu iϷine kὸμβε te cun' e te
perzjere.

VeϷ Gqipetari eϷte komr i par' e i pa perzjere.

Kὸμβετε, si dame nga Hindi e ρer ne funt
t' Evropese jane ηe femije δε qubene Ariane.

Keta jane Hindasit' e vjeterere e te humbure,
se te sotmite jane δε ata te perzjere.

Pas atyre vine Πελασγετε e Gqipetaret' e sotme.

Pasdaj Persanete, Elinete, Latinete δε bijt' e
tyre, qe jane sot πῖd' Evropasite.

Far' e dyte duhete Semitike, qe jane Israi-
lῖnte δε Arabete.

E treta jane faret' e Gqehet.

E katreta eϷte far' e Mongolevet, qe jane
Kinasite, Tyrqite etj.

EϷe Bulgarete jane nga far' e Tyrqet, po
kane hyre ne mest te Slavevet e jane Sla-
vosure.

AϷtu δε Maxaret jane nga far' e Mongoleve,
po kane hyre ne seret t' Evropaset.

Si ndahene qerezija me katër fare, astu Ëe fytyrat' e tyre ndahene me katër, se q' do fare ka qe fytyre me vethe.

Astu Ëe pubete ndahene me katër: Arianë, Semitike, Slave Ëe Mongole.

Fara, fytyra Ëe puha e Arianëve janë më te mira nga te tjerate.

I par' i Arianëve, q' pon sot, estë Gqipetari, i cili estë i bir' i Pelasgëve. Astu Ëe fytyr' e Gqipetarit e koka Ëe mentte eËe puha estë krej i te pËdevë.

Puha Gqip ka te beqë me Sanskritene, me guhen' e vjetere t' Elinevet Ëe me LatiniËene.

Peqet' e fjaleve janë qe, po menyrt' e Gqipese ngan më çume me LatiniËene Ëe me te bijat' e saj, qe pojne sot, me FrenqËsten' e me ItaliËten' eËe më motrat' e tyre.

Puha Gqip i ka fjalete me pake pokje, pa kjo estë qe drite per ata, qe kanë diturin' e guhevet, q' u pefen se puha Gqip est' e par' e guhevet.

LatiniËtja Ëe GreqiËtja kanë fjale te pata e me çume pokje, andaj mipene vëç se janë te pasdajme.

E ter' Evropa, per diËe çkruante Ëe kendonte LatiniËene.

Ne ditet tona ubenë puhet' e Evropese, u vune shkronja dhe vane mbrodt. Astu edhe puhet' e Slaveret.

Po shkronjat' e gjihe ketyre pube s'jane here me sume mendim, pa s'jane dhe aqe te mira.

Kishte drejte i pori Lajpnic, qe doct: „m' erpni shkronja te mira, t'u ap pube te bukure; m' erpni pube te bukure, t'u ap qyteteri te mbaruare.“

Guba Gqip si este vet' e bukure, astu ka dhe shkronjate te bukura, se jane bere me ment e me mendim, nuke si u-petne, p' andaj jane prere si poba pas trupit.

Guba Gqip este pra sum' e bukure, po duhete shkruare me kujdese dhe me sije e me bukuri.

Te shkruhete fjeste. Gqip, e pa perzjere me pube tjatre kupe, se fjalt' e huaj este si derti ner den.

Guba Gqip este mjaft e gere per ata, q' e dine mire, pa ka dhe lehtesine, qe baskan dy fjale, si: vete-dije, meme-dhe, pune-mbare, buke-denes, etj. etj.

Tyrqistja este n' ujem i baskanare prej tri puberact, ka arabistene, persistene dhe tyrqistene, qe jane te huaja qera rga tjatra. Andaj do

Kohë te çume, ngë ãe mundim te maã sa te mesohete.

Astu ãe greqistēja ka te vjetrene, qe ka vickure me Omir' e me Platonë, ka até, qe flitete, e cila est' e priçure ã' e feliqure, pa ka ate, qe çkruhët' e kendohete, e cila s' munt te ndahete nga e vjetra, pa s' e mer ves ãe qerezija.

Kestu ãe greqistēja s' este puhe per te mesuare, se nuk' e di as i zoti, jo ta meson' i huaji.

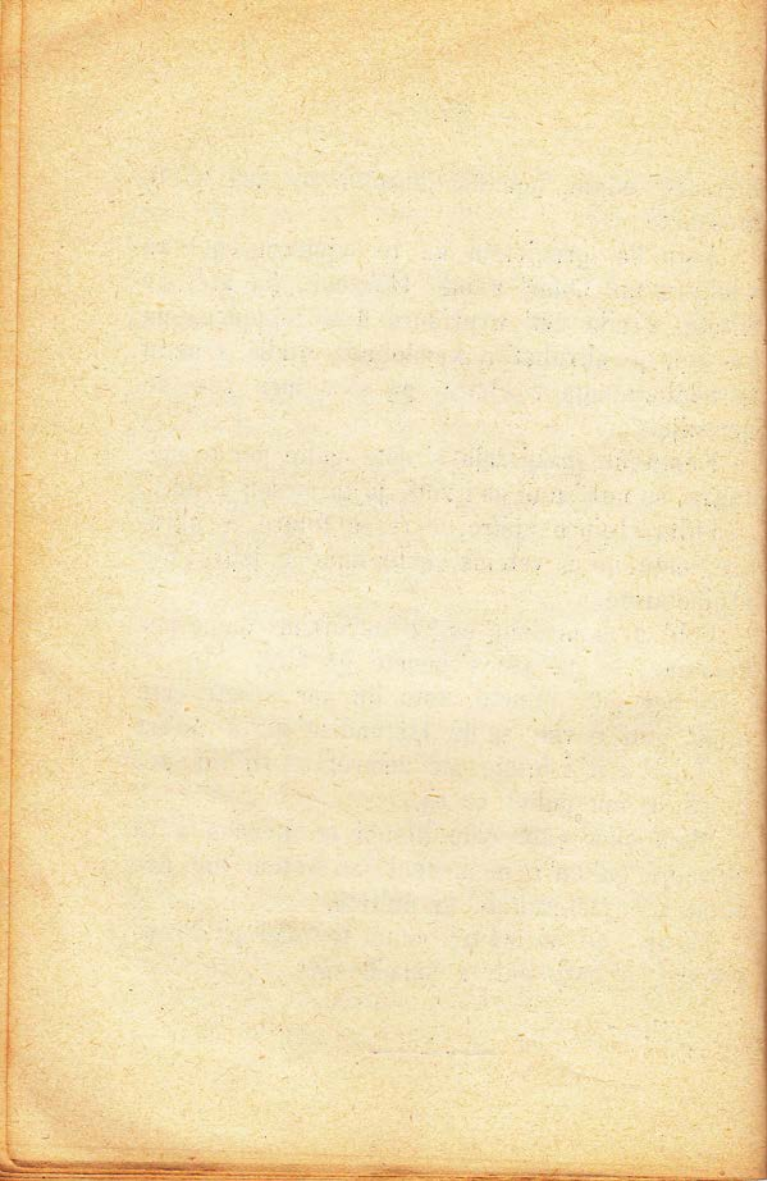
Gamma Çqip e vjete, e re, e folure, e çkruare, este ne e vsteme, este çum' e lehte per Çqipetarete.

Gamma e memedëut est' e nevojsime çume per kombine, se pa ate s' benete pe fare.

Si per pide punete, astu ãe per besete este mjaft puh' e vet, se ãe Perendise qeriu duhet t'i falet' e t'i lutete me zemret te tij me zet te tij, e me puhet te tij.

Mire çum' este pide kombi te kendon' e te çkruane puhen' e memedëut, se vstem me ate munt te qyteterohete si duhete.

Gamma aji, qe do më tēj, munt te mesone Frenqistene. q' este puh' e perpidesme.

VIII

NDRYCIMET' E TËHESË

I'ide puhet' e tjera kane çume ndryçime,
po ðe Gqipja ka pake.

Toskerija fundin' e fjales' e ðote me *r*, si ne la-
tiniçtet, ne frençistet, e ne italiçtet; Gegerija e
ðote me *n*, si ne greçistet e ne persiçtete:

arçure = *arçune*

trimeri = *trimeni*

daçuri = *daçuni*

Toskerija perndor *mb*, Gegerija *m*, si:

mbaη = *maη*

mbus = *mus*, etj.

Gkronçen *e*, Gegerija e ka *â*, te traç' e
me hunde si:

hene = *hâne*

âen = *âân*, etj.

Si ca vende te Toskerise, qe s' ðone dot *sy*,
dy, *ky*, po ðone: *si*, *di*, *ki*, astu ðe ca vende
ne Gegeri tek este *q*, vene ç, tek este *p*,
vene ç, si: *qint*, *çint*; *paçte*, *gaçte*, etj.

Çkrona e, ne fjalet me dy pokje kendohete mire, si: *ãase, dasme, leme*. Astu ãe ne fjalet me tri pokje, si: *fytyre, menyre, pasqyre, etj.*

По ne te tjera, si: *arãure, senuare, deci-ruare, isine, kisine, pinine etj.*, fort pake zihete ngoje, me piã' ate çkruhete, se astu duhete. Vetem ne vjerçet kur duhet te kendonete çkruhete, kur s' duhete çuhete, se pris fare masen' e vjerçese, si:

Isine qeres te mire,

Па nuk' isin te pestire. etj.

Jane ãe ca fjale, qe ãuhet te laditura me ca vende, si:

dreçq = drejt

frë, freri = fren, freni

pu, puri = pu, puni

pajcon = pageson

mejtohem = mendohem

vere = vene

kater = katre a katere

vjeç = vjetç, etj.

Fjalete: *Leskovik, Illanesnik, etj.* pandehene te huaja, po jane fare Çqip, si: *ãalanik, mesnik, palpanik, etj.* Astu ãe *Borocke, Ogorckë, Vrencke, etj.* jane si ãe: *Nemerçke, skercke, etj.* jane Çqip.

IX

FUNDI

Sindekur ðame, Gqiperija ka qen' e vjeter
 eð' e maðe, ðe Gqipetarete te zott' e te mire
 gideqe, s' kane hyre kupe ne xpeð' e s' kane
 rene nde dobeti, po ðe kur kane qene te huaj
 ne Gqiperi ðe ahere mbreteronte Gqipetari, pa-
 resija, pleqesija, lig' e vendit, guha Gqip.

Kane qene çume qeres te mbedeq Gqipe-
 tare: Aqilehti, Alksandr' i mað, Pipua. Kon-
 standin' i mað, Skenderbeu me çokete.

Gqipetarete baçkuan' Italine, bene Elaðene.
 mbajtne Tyrqine etj. etj.

По. punuane ðe per Gqiperine. Gkodranete.
 Ali—Паса. Говлека, Silahdari, etj. etj. jane
 perpjekure per çpetimt te memedut.

Si ube gide bota ðe Gqipetarete lane be-
 sen' e vjeter' e muape Kristirimne, kur unda
 Kristirimi ðe Gqipetarete si gide ca mben' Or-

dođokse e ca Katolike. Më pasdaj kur erđe Tyrqite, ubene si piđe kombete ðe Gqipetarete ca Myslimane.

Po, Gqipetarete kane qene e jane ðe dote jene, e duhet te jene per jete te bađkuare e te pa ndare,

Tani dot' iđ mire t' iđ e bađkuare piđe Gqiperija: Toskeri, Gegeri e Maqedonija, qe jane te ndara me pese pjese: Gkudre, Ysqyp, Janine, Manastir e Selenik.

Te bađkohet i tere ky vent, qe ben teresin' e Gqiperise.

Ne piđe Gqiperit jane Gqipetarete, Vlehte, qe jane te perhapure, s' bađkohene dot me Vlahine, po s' pojne dot ðe me Slavet' e me Elinete, andaj jane me ne, astu ðe Myslimanete, qe s' jane Gqipetare ðe Israilihte, qe s' u ka rezik tregetija.

Vertet ne kufit t' Elađes ka ca Eline. Po pake Gqipetare ka n' Elađe?

Ka ðe pake Serbas ne kufit te Serbise, po ka ðe ume Gqipetare ne Serbi. Ne Malt te Zi ka ume Gqipetare, e ne Gqiperi s' ka as ðe nga Malezeste. Ka më ume Bułgare ne kufit te Bułgarise, po ðe ne mest te Bułgarivet nuke ka pake te huaj.

T' lumt or Vahim!

Është andaj fqinjet t'ane s'kane fare te drejte
ne kete pune.

Ky vent pra, est' i tere Gqiperi dhe i
pandare.

Ështe nevojë dhe per Gqipetarete edhe per fqin-
jete, dhe per Mbrëterine e per gjid' Evropene,
te bashkohet' e te ndritohete Gqiperija, si
dhe s'qet' e saj, te kete guhen' e saj e gjide
ç' i duhete.

Është per gjide keto duhet te perpiqemi nat' e
dit' o Gqipetare!

F U N T.

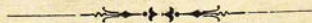

M B A J T J E

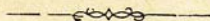
	Faqe
I Irindite t' ane	3
II Fjalet' e te dituret	8
III Toskerija	11
IV Maqedonija	17
V Gegerija	23
VI Gqipetaret' e te huajte	27
VII Fuha Gqip	33
VIII Ndyçimet' e pukes	39
IX Fundi	41

RABUA I NDIHMETAREVET

Memeđeu đe-Kombi Gqipetar ua mbajte ment!

EMRATP	Fren.	EMRATP	Fren.
Te Bułgarise :		R. Fraçari	4
Bimitri N. Molle Korça	40	B. Hamzaraj Borei	2
Ūimi Serani	4	F. Z. X.	2
Tili Kita Statoberđa	3	S. Hasan Fraçeri	4
K. Çili	2	Fasin Maleçova	2
Te Gqiperise :		Kurveleş Çinka	2
Gahin-Loņako	22	Riza Převeza	2
Mehdi Rakip Fraçeri	10	I. Selim Převeza	2
Afes-Beu	4	R. B. Libehova	2
Darum Beu	4	Te Serbise :	
Nelo Fraçeri	2	Ligor Andoni nga Darđa	10
Isa Kukri Elbasanas	4	T' Italise :	
Fetah Çeka	6	Antonio Krispi nga Roma	4
Kamber Sedini	4	T' Egyptese :	
Qazim Sedini	3	Spiro Risto Dine Gibin.	10
Petri Popes	2	Ūimi II. Dine Beni-Seff	4
Halid Çeka	2	Hristo Ndreko Knesna	4
Kosti Bokes Kavaja	4	Ilia N. Avramusi Mansure	10
Ie Gqipetar nga Tolari	4	Koci Fergo Mansure	4
Duçe H. Jorgobaba	2	Te Romanise :	
Sotiraq Ołani Krueova	4	Tego Sotir nga Negovani	10
Haxi Ali Beņeza	2	Nastas B. Çerbeļu	5
A. Voestina Převeza	4	Vasil A. Xoxe	8
S. N. Kurvelesi Převeza	4	Bimitraq A. Zisi	5
Uzur Firokastra	4	Sotir A. Xoxe	5
Muhtar Kastrinoj	4	Vangel A. Dede Bałk.	3
Emin Fehmi Převeza	1	Hristaq I. Uçe	3

Z P B R N J E

Çtypeskroja Çqipe „**Mbrodesia**” ne Sofje, u-ep zë dhe i verteton pëde zoterihtë ndihmes dhe pajtimetare, astu dhe atyre zoterihtë qe nuke kane patur te qohur per me sot; se te tri copet **bibla** qe jane pas Istorise, dote etypene nera pas jatrese. Per te qen' e ditur se erdhe te hollat ne Çtypeskrohet tene, ndihmetarevet ua cenuam pëde te hollat ne **raduat** t' emeravet. Andaj pra, atyrene qe na derguan më teper se ne frence, dot u-dergohane pa te holla librat' e tjera, qe kisime ekruar ne **gricimt HriA 1899**, pas sumes qe ka duruar cilido. Me qene se nisem te etypim ne bible te re, e cila quhet: „**Vjeresekrësoret**” bere prej ne Prifti nga Çqiperija, dote vonojme pake kohe.

* * *

G R I C I M

per

Ditepeshnesin „**Kombiar**” 1900.

Lutim z. z. bashkupunetoret dhe kendorësit tane te çpejtojne per te derguar artiklaat, a vjeres sa kane bere gati per Dit. e motit 1900 ti këshjne me kohe, astu pra dhe ndihmate, se kete mot dote dale m' i mbaruare se pëdas: me fytyrat' e mbretërvet t' Evropese dhe sume te tjera te nevojsime.

* * *

Ne etypeskrohet „**Mbrodesia**” penden keto bibla per te situr:

Kalendar' i motit te pare 1897 qin. . .	—50
Kalendar' i motit te dyte 1898 " . . .	—50
Kalendar' i motit te trete 1899 " . . .	—60
Fyjom Telli bere prej L. Skendo qin.	—60
Fletor' e Bektasinet prej N. H. F. "	—20

